

Forslag til
Natura 2000-plan 2009-2015

Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord
og Knudshoved Odde

Natura 2000-område nr. 169

Habitatområde H148

Fuglebeskyttelsesområde F81

.....
MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Kolofon

Titel:

Forslag til Natura 2000-plan 2009-2015. Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde
Natura 2000-område nr. 169.
Habitatområde H148.
Fuglebeskyttelsesområde F81.

Emneord:

Habitatdirektivet, miljømålsloven, målsætning, indsatsprogram, Natura 2000-plan, Karrebæk Fjord, Dybsø Fjord, Avnø Fjord, Enø, Svinø, Knudshoved Odde

Udgiver:

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Ansvarlig institution:

Miljøcenter Nykøbing F
Parkvej 37
4800 Nykøbing F
www.blst.dk

Copyright:

By- og Landskabsstyrelsen,
Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2009

ISBE nr. 978-87-7091-421-5

ISBN nr. 978-87-7091-422-2

Dato: dd-mm-2009

Forsidefoto:

Den vestlige del af Natura 2000-område 169 med Dybsø i mellemgrunden.

Fotograf: Jan Kofod Winther.

Resume:

Forslag til Natura 2000-plan for Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde (nr. 169). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	6
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	8
Igangværende pleje og genopretning	12
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	13
<i>Vurdering af tilstand</i>	13
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	18
Målsætning	20
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	21
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	22
<i>Modstridende interesser</i>	23
Indsatsprogram	23
<i>Generelle retningslinjer</i>	24
<i>Konkrete retningslinjer</i>	25
<i>Mulige virkemidler</i>	26
Sammenhæng og synergi med vandplan	26
Strategisk miljøvurdering	26
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	27
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	28
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	29
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	32

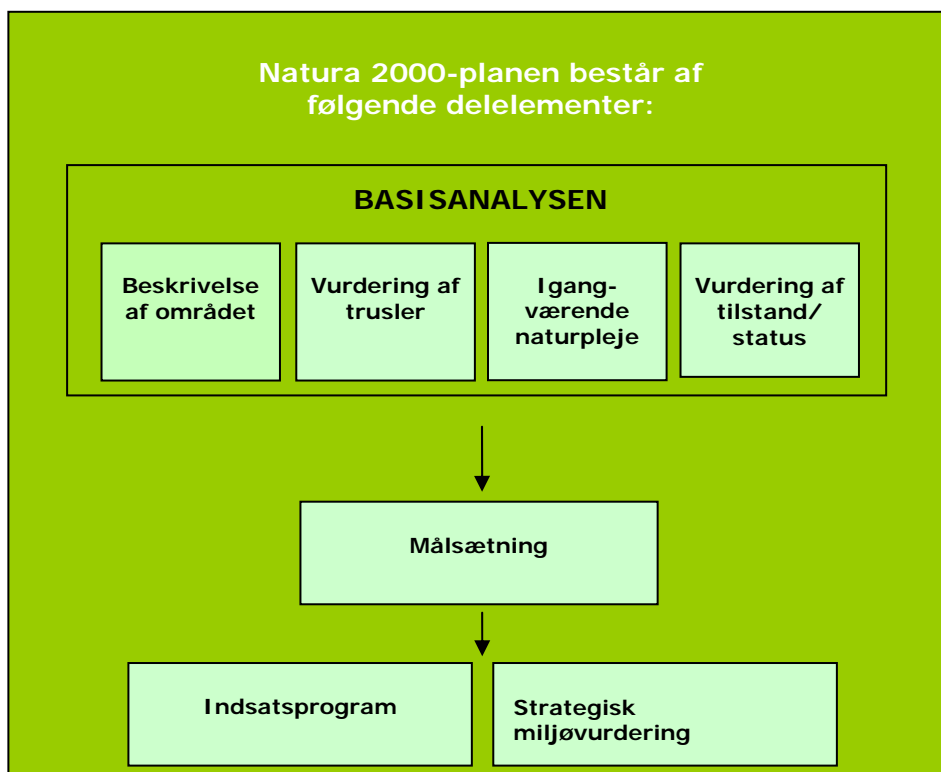
Forord

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelses- og habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder staten en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder. Skov- og Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af den sammenfattende Natura 2000-plan, som vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer. By- og Landskabsstyrelsen er ansvarlig for de øvrige dele af planen.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen forventes vedtaget i 2010, hvorefter kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område 169 koordineres med vandplanen for hovedvandopland 2.5 Smålandsfarvandet og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-område 169 har et areal på 18.871 ha og afgrænses som vist i bilag 1. Det består af habitatområde H148 og fuglebeskyttelsesområde F81. Af Natura 2000-området er ca. 2.500 ha landareal. Skovarealet er på 556 ha, heraf 444 ha med fredskovspligt.

Natura 2000-område 169 omfatter den østlige del af den såkaldte dobbeltkyst langs det sydvestlige Sjælland. Området er karakteriseret ved den lavvandede Avnø Fjord og de to store kystlaguner, Dybsø Fjord og Karrebæk Fjord. Avnø Fjord afgrænses mod Smålandsfarvandet i syd af en langstrakt randmoræne, Knudshoved Odde, mens kystlagunerne afskærms af en række øer med pålejrede strandvolde eller fed, nemlig Svinø, Dybsø og Enø. Derved fremkommer den dobbelte kystlinje, som betyder, at området er rigt på såvel erosionskyster ud mod Smålandsfarvandet som områder med strømlæ, hvor der er dannet marint forland, - strandvoldssystemer, vadeområder og strandenge.

Udpegningsgrundlag for habitatområde H148		
Naturtyper:	Sandbanke (1110) Vadeflade (1140) *Lagune (1150) Bugt (1160) Rev (1170) Strandvold med enårige (1210) Strandvold med flerårige (1220) Kystklint/klippe (1230) Enårig strandengsvegetation (1310) Strandeng (1330) Forklit (2110) *Grå/grøn klit (2130) Klitlavning (2190)	Søbred med småurter (3130) Kransnålalge-sø (3140) Næringsrig sø (3150) *Tørt overdrev på kalkholdigt sand (6120) Kalkoverdrev *orkideer (6210) *Surt overdrev (6230) Tidvis våd eng (6410) Urtebræmme (6430) Rigkær (7230) Bøg på mor (9110) Bøg på muld (9130) Ege-blandskov (9160) *Elle- og askeskov (91E0)
	* angiver prioriteret naturtype	
Arter:	Stor vandsalamander Klokkefrø	Spættet sæl

Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde F81		
Fugle:	Havørn Klyde Fjordterne Havterne Dværgterne Rødrygget tornskade Knopsvane (rastende) Sangsvane (rastende)	Sædgås (rastende) Grågås (rastende) Spidsand (rastende) Skeand (rastende) Troidand (rastende) Lille skallesluger (rastende) Blishøne (rastende)

Figur 2. Naturtyper (med typekode), fugle og andre arter, der udgør udpegningsgrundlagene for Natura 2000-område 169. Der er anvendt de autoriserede korte navne på naturtyperne. De fuldstændige navne findes på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Dybsø Fjord, der har et meget lille opland, er en af Danmarks rene-
ste fjorde. Tidligere var der en udstrakt bundflora af kransnålalger i
fjorden. I dag er denne vegetation dog begrænset til mindre områ-
der, og der ses en mere blandet vegetation, herunder en del trådal-
ger.

Marsvin er udbredt i Smålandsfarvandet, herunder Karrebæksminde
Bugt, og området har en vis betydning for marsvinebestanden i
Danmark.

De lavvandede sandbanker giver området international betydning
som spisekammer for store flokke af vandfugle, hvoraf knopsvane,
troldand og blishøne er talrigest. Fåtalige og sårbare fuglearter

som klyde, fjordterne, havterne og dværgterne udnytter lavvandede områder til fødesøgning og ubeboede øer og holme som yngleplads. På de kystnære arealer i bl.a. Vejlø/Fladstrandområdet træffer man i vinterhalvåret flokke af rastende sædgæs og sangsvaner. De mange vandfugle og fisk er fødegrundlag for havørn, der siden 2002 har ynglet i området. Spættet sæl yngler på Avnø Røn og har en bestand på nogle få hundrede dyr.

Langs næsten hele den lange kystlinje findes naturtyper af international betydning. Den største del er strandenge, men flere steder i den yderste kystlinje er der strandvoldssystemer med komplekse systemer af naturtyper og med stor artsrigdom. Her findes partier med overdrev, rigkær, strandeng, klit-naturtyper og stenstrand imellem hinanden. Det gælder bl.a. på Enø, Dybsø og Svinø Sydstrand.

Den yderste del af Knudshoved Odde, Dybsø og i mindre grad Enø er morænedannelser, som er bemærkelsesværdige ved at rumme arealer med lang kontinuitet uden opdyrkning. Disse områder huser vigtige forekomster af især overdrevsnatur og har national og regional betydning som levested for bl.a. en række paddearter. Knudshoved Odde og Enø huser således to af de sidste otte danske bestande af klokkefrø.

Langs den indre kystlinje, bag strandengen, findes værdifulde forekomster af overdrev og rigkær, bl.a. ved Stejlebanke og Jarsskov. Her findes adskillige regionalt sjældne plante- og dyrearter, f.eks. nikkende kobjælde, vibefedt og salepgøgeurt.

Natura 2000-området er ikke skovrigt. Dog findes spredte forekomster af skovnaturtyper, især i Borgnakke Skov.

I basisanalyserne for Natura 2000-område 169 findes der en mere detaljeret gennemgang af området. På [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside \(www.blst.dk/Natura2000plan\)](http://www.blst.dk/Natura2000plan) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget. Bilag 2 sammenfatter trusselsvurdering, indsats og forslag til virkemidler for hver enkelt naturtype og art.

Natura 2000-området ligger i Næstved og Vordingborg Kommuner og inden for vandplanområdet hovedvandopland 2.5 Smålandsfarvandet. Området tilhører den kontinentale biogeografiske region.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyper eller arter opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også

fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Næringsstofbelastning

Næringsstofbelastning af marine områder og søer er en trussel mod naturtilstanden. I de marine områder er arealerne med bundplanter (særligt ålegræs) og den tilknyttede fauna aftaget betydeligt de seneste år. Det er et problem i forhold til naturtypernes bevaringsstatus, men også generelt for områdernes værdi som spisekammer for ynglefugle- og trækfuglearter på udpegningsgrundlaget samt for spættet sæl.

For de ferske sønaturtyper er næringsstofbelastningen også en trussel. I mange søer er der stadig for stor næringsstofftilførsel fra oplandet og/eller frigivelse af ophobet fosfor fra søbunden. For små søer/vandhuller, som er levested for klokkefrø og stor vandsalamander, kan en kilde til forureningen være fodring af ænder til jagtformål.

Luftbåren deposition af kvælstof overskrider laveste tålegrænse for store arealandele af klitnaturtyper, tørt overdrev på kalkholdigt sand, surt overdrev, tidvis våd eng, rigkær og skovnaturtyper. I skov samt på tilgroede arealer med lysåbne naturtyper bevirker vedplanternes "ru overflade" en betydeligt større kvælstofafsætning fra luften, end der ellers ville være tale om. Det gennemsnitlige kvælstofnedfald på kommuneniveau i området er på henholdsvis 13 og 16 kg N/ha/år. Laveste tålegrænse for flertallet af de nævnte naturtyper er 10 kg N/ha/år. Denne trussel behandles udførligt i Tillæg til Natura 2000-planen, afsnit 4.1.

Randvirkning, hvor naturarealer støder direkte op til dyrkede marker, er konstateret for fire naturtyper: strandeng, kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær. Der er især tale om gødningspåvirkning, men afdrift fra sprøjtemidler og erosion af overjord kan også forekomme. Problemet er sandsynligvis undervurderet, især for strandeng, da denne naturtype i en meget stor del af Natura 2000-området findes som lange, smalle forekomster mellem kystlinjen og det bagvedliggende agerland. For rigkær og overdrev, der findes bag strandengene, er randvirkningen ligeledes et markant problem. Allermest påvirket er muligvis naturtypen kystklint/klippe, der findes over længere strækninger op til dyrket mark langs erosionskysterne i området. Denne naturtype er endnu ikke kortlagt og tilstandsvurderet.

Tilgroning og uhensigtsmæssig drift

Tilgroning er en aktuel trussel for naturtyperne enårig strandengsvegetation, strandeng, grå/grøn klit, klitlavning, tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær. Endvidere er det en trussel mod levestederne for stor vandsalamander, klokkefrø, rødrygget tornskade, klyde, fjordterne, havterne, dværgterterne samt sædgås og grågås.

Tilgroning hænger typisk sammen med uhensigtsmæssig drift, men truslen forstærkes ofte ved samspil med andre faktorer, f.eks. næringsstofbelastning og unaturlige vandstandsforhold. For de tørre naturtyper, klitter, overdrev m.v. er der især tale om tilgroning med vedplanter. For kystnære arealer på strandeng, enårig stran-

dengsvegetation og på levesteder for kystfugle er der tale om tilgroning med højt voksende græsser, f.eks. tagrør. Her tillader saltpåvirkningen ikke opvækst af vedplanter.

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges, f.eks. ved fjernelse af dødt træ, jordbearbejdning og kørsel i skovbunden. Dette kan samtidig være et problem i forhold til levesteder for havørn. Desuden er der en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyperne mod bl.a. konvertering til andre træarter. Lokalt kan tilgroning med ørnebregne være et stort problem både på skov- og overdrevsarealer. Ørnebregne, som kan danne uigennemtrængelige kloner, er vanskelig at bekæmpe ved græsning.

Tilplantning

For vinterrastende gæs vil tilplantning med f.eks. træer, buske, energipil, vildtremiser eller majs på landbrugsjord være en trussel, idet gæssenes udsyn mindskes, og deres sårbarhed overfor prædatorer og forstyrrelser derved øges. Gæssene opholder sig kun på større marker med udsyn.

Invasive arter

Invasive arter er et konstateret problem på naturtyperne strandvold med flerårige planter, strandeng, grå/grøn klit, klitlavning, tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev og surt overdrev. Der er konstateret fem forskellige invasive plantearter: rynket rose, østrigsk fyr, bjergfyr (i skovtyperne er invasive nåletræarter nævnt som en trussel under ét), bukketorn og canadisk gyldenris samt iberisk skovsnegl, jf. basisanalysen for lysåben natur. Det største problem er rynket rose, der især forekommer i klitnaturtyper.

I det marine miljø blev amerikansk ribbegople (den såkaldte "dræbergople") første gang observeret i 2007. Den kan potentielt true fiskebestanden i de marine områder, idet goplerne æder store mængder fiskeæg og larver. Også den kinesiske uldhåndskrabbe er konstateret i området. Den er altædende og kan blive fødekonkurrent for det lokale dyreliv. Endelig blev rødalgen brunlig gracilaria set i juni 2008 i Avnø Fjord, som første fund i farvandet omkring Sjælland. Algen er hurtigt voksende og robust og danner store måtter på lavt vand. Ved massive forekomster kan den blive en trussel for det øvrige plante- og dyreliv.

Arealreduktion/fragmentering

Tørt overdrev på kalkholdigt sand, kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær findes generelt som små forekomster på nogle få hektar. Nogle af forekomsterne er i større, sammenhængende naturområder som f.eks. på Knudshoved, Dybsø og Enø, hvor der er kontakt via naturarealer mellem de enkelte forekomster. Andre findes som små, fragmenterede arealer med ringe spredningsmulighed for de tilknyttede arter. En forbedret drift af strandengene i området vil forbedre spredningsmulighederne mellem disse fragmenterede forekomster langs kysten. Terræn-, jordbunds- og hydrologiske forhold betyder, at der er begrænsede udvidelsesmuligheder for naturtyperne i området.

Klokkefrø har efter gennemførelsen af to EU-støttede LIFE-projekter fire hovedbestande i Natura 2000-område 169, nemlig på Knudsho-

ved (uden for Draget), Knudshoved Odde (ved Knudsskov), Enø og Svinø. De tre sidstnævnte af disse er endnu meget sårbare på grund af, at de enkelte delbestande er få og små. Overlevelse og robusthed for hovedbestandene forudsætter, at der opnås ynglesucces i et antal kernevandhuller, og at der vil være spredningsmulighed mellem disse. Udbredelsen af stor vandsalamander i Natura 2000-området kendes endnu ikke, men fragmentering af levestederne er en sandsynligt forekommende begrænsende faktor og trussel.

Uhensigtsmæssig hydrologi

Unaturlige vandstandsforhold som følge af dræning og grøftning er en trussel mod visse strandenge og rigkærsarealer. Ved opgrøftning forringes strandengene som levested for bl.a. spidsand. For elle- og askeskov vil en forøget afvandringsindsats udgøre en trussel for skovnaturtypen.

Hindring af landskabsdynamik

Hindringer forekommer flere steder i området i form af kystdiger. Langs Avnø Fjord: ved Knudsskov, ved Næs og Skaverup Strand, ud for Svinø Nor og på østsiden af Avnø. Langs Dybsø Fjord: på nord siden af Svinø. Langs Karrebæk Fjord: på Gavnø, ud for Nymosen, på Ydernæs og ved Stenbæksholm. Samlet vedrører det kun en mindre del af områdets lange kystlinje, men der er et vist naturpotentiale forbundet med genetablering af fri dynamik nogle af de nævnte steder.

Forstyrrelser

Forstyrrelse i form af menneskelige aktiviteter kan have negativ betydning for spættet sæl, for ynglefuglene havørn, klyde, fjordterne, havterne og dværgterne samt for trækfuglene sædgås og grågås. Troldand, der også er på udpegningsgrundlaget som trækfugl, er muligvis forstyrret på dagrastepladserne, som er søer både inden for og uden for Natura 2000-området. Der er især tale om potentiel forstyrrelse i forbindelse med f.eks. sejlads, kystvandring, windsurfing og kitesurfing. Der er behov for udbygget viden om omfanget og betydningen af denne påvirkning.

Fiskeri

Fiskeri med bundslæbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse af naturtypen, dels ved fjernelse af bundflora og bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hårbund, sten og skaller, kan være en trussel mod naturtyperne sandbanke og bugt, og er en trussel mod rev. Omfanget af det aktuelle fiskeri kendes ikke.

Prædation

Prædation er eller kan være et problem i forhold til forskellige dele af udpegningsgrundlaget. Prædatorer som ræv, krage, rotte og muligvis mink er en konkret trussel for ynglende klyde og ynglende terner. Klokkefrø, der har en langsom reproduktion, trues af prædation fra fiskehejrer og fra fasaner i forbindelse med fasanopdræt. Både klokkefrø og stor vandsalamander er derudover truet af fisk, der æder ynglen. Truslen opstår i forbindelse med vinteroversvømmelser, hvor der trænger fx hundestejler op i ynglevandhullerne, eller som følge af udsætning af fisk i vandhullerne. Der er behov for udbygget viden om omfanget og betydningen af disse påvirkninger.

Avnø set fra vest. I billedets baggrund til venstre ses en del af det afvandede Svinø Nor. Foto: Jan Kofod Winther

Miljøfarlige stoffer

Belastning med miljøfarlige stoffer i det marine miljø er en trussel mod tilstanden i de marine naturtyper. Forhøjede niveauer af tungmetaller og andre miljøfarlige stoffer kan give både kort- og langtidseffekter på dyrelivet, ligesom stofferne kan ophobes gennem fødekæden. Der er således målt høje koncentrationer af miljøfarlige stoffer i f.eks. sediment, muslinger og marsvin. Effekter af miljøfarlige stoffer på yngeludvikling samt enzymaktivitet hos ålekvabber har desuden i Karrebæk Fjord vist forhøjede niveauer i forhold til de foreslåede grænseværdier. Der er generelt behov for udbygget viden om omfanget og betydningen af miljøfarlige stoffer i det marine miljø.

Igangværende pleje og genopretning

En stor del af Natura 2000-områdets landareal er fredet og i nogen grad omfattet af plejeplaner. Fredningen af Avnø er ledsaget af en omfattende plejeplan for de statsejede arealer. En anden type forvaltning er der f.eks. tale om på Svinø, hvor der i regi af lodsejer-

foreningen "Landbrugets naturplan for Køng Sogn", er udarbejdet individuelle naturplaner for et stort antal ejendomme.

Generelt er øer og halvøer i den ydre kystlinje i god drift, men der er også store arealer, hvor græsningsdrift antages at være ophørt inden for de seneste årtier. En stor del af den eksisterende drift er baseret på 10-årige græsningsaftaler (MVJ-ordninger), der er udløbet eller snart gør det.

For den truede klokkefrø har der tidligere været en indsats på Knudshoved Odde i form af et EU-støttet LIFE-projekt. Senest involverede et tilsvarende projekt bestanden på Enø frem til og med 2008. Projekternes formål har været at sikre de eksisterende bestande og at etablere "reserve"bestande i nærliggende områder, hvorfra de relativt nyligt er uddøde. Der er etableret nye og udbedret eksisterende levesteder, men bestandene har endnu ikke nået bæredygtige niveauer og yderligere indsats er nødvendig.

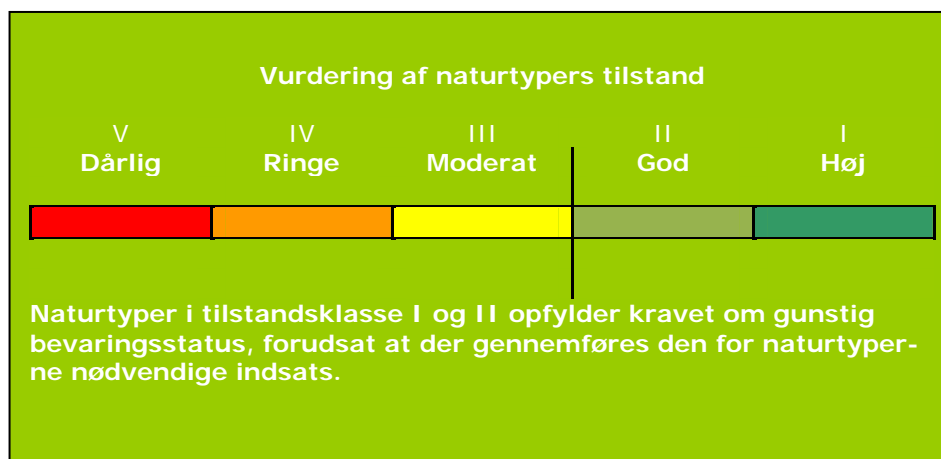
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden af de 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper. Naturtyperne er kortlagt i dels basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I er bedst og V er dårligst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks (inddeles i artsklasse I-V), baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drænggrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdnings, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks sammenvejes til et samlet udtryk for natur/skovtilstanden på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 og tilhørende tabel er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og sønaturtyper er derfor ikke medtaget i figuren.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#) under "Se på kort".

Naturtype	Kortlagt areal (hektar) fordelt på naturtilstandsklasse					Total
	I	II	III	IV	V	
Strandeng 1330		396,1	253,8	64,4	1,7	716,0
*Grå/grøn klit 2130		26,6	11,3	0,9		38,8
Klitlavning 2190		11,2	1,0	2,1		14,3
Tørt kalksandsoverdrev 6120		0,3	0,2			0,5
(*)Kalkoverdrev 6210		6,3	47,6	10,3		64,2
*Surt overdrev 6230		26,5	44,2	1,5		72,2
Tidvis våd eng 6410		3,0				3,0
Rigkær 7230		11,3	13,3		1,6	26,2
Bøg på muld 9130	1,9	22,8				24,7
Ege-blandskov 9160	2,4	0,4				2,8
*Elle- og askeskov 91E0		2,0				2,0

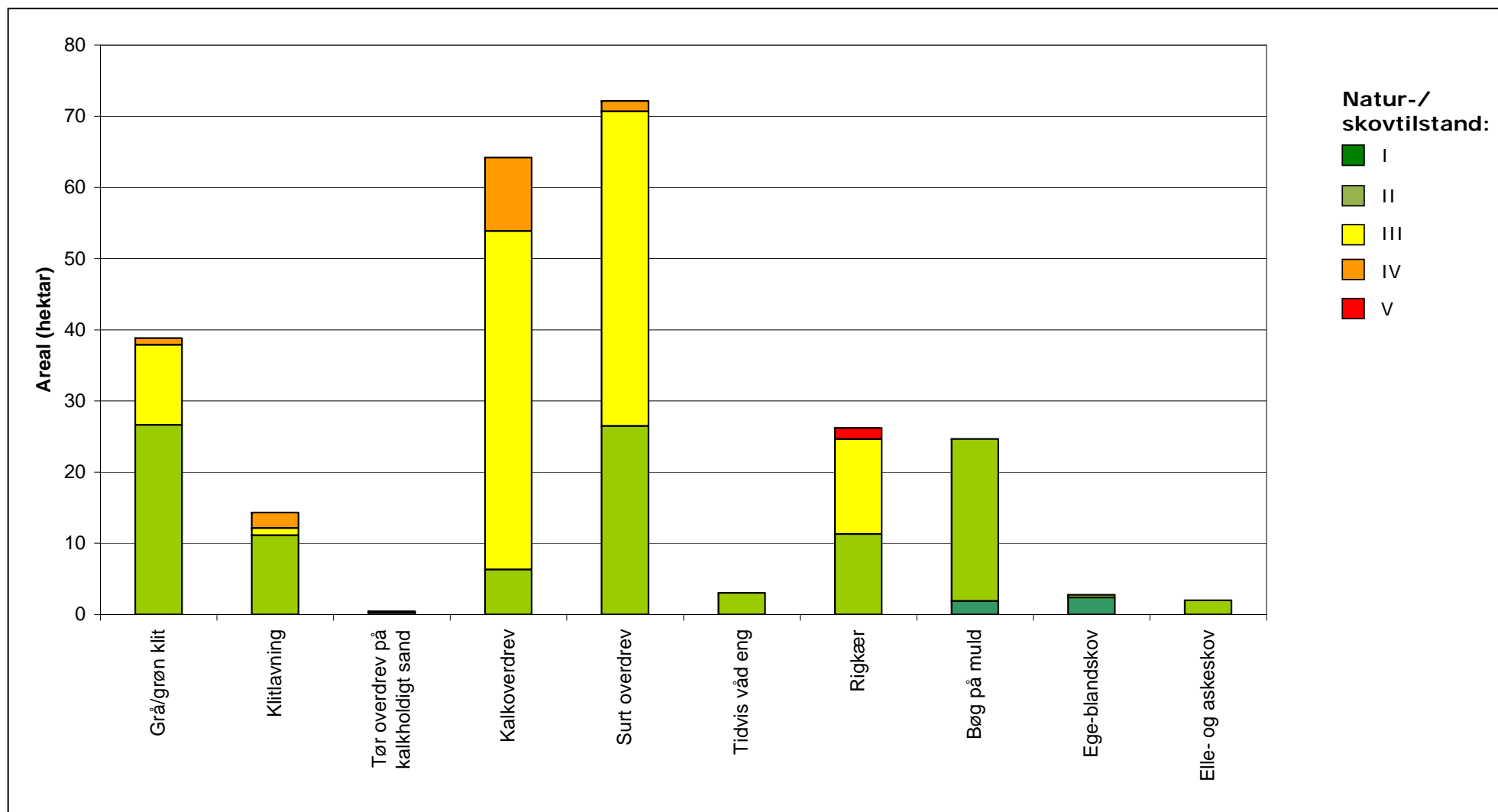
*) prioriterede naturtyper. Kalkoverdrev er prioriteret, hvor der er vigtige orkidéforekomster.

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

I Natura 2000 område 169, Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde, er der konstateret 8 af de 18 tilstandsvurderede lysåbne naturtyper og 3 af de 10 skovnaturtyper. En oversigt over arealfordeling på naturtilstandsklasser af de i alt 12 naturtyper ses i figur 4 og tilhørende tabel. Der er i alt kortlagt og tilstandsvurderet ca. 1.050 ha, heraf ca. 30 ha skov. Dertil kommer de endnu ikke tilstandsvurderede naturtyper, der – bortset fra de marine – dog arealmæssigt vurderes at være mindre betydende.

Den arealmæssigt dominerende naturtype er strandeng, som findes udbredt generelt langs de beskyttede kyster i området. Arealandelen i naturtilstandsklasse I – II er 55 %, og der er tilsvarende andele i såvel artsklasse I – II som strukturklasse I – II. Det må antages, at en del af strandengene er taget ud af drift i nyere tid, og at snarlig genoptagelse af denne vil kunne forbedre naturtilstanden og bevaringsstatus.

Klitnaturtyperne 2130 og 2190 findes, hvor flyvesand har overlejret anden natur, f.eks. på strandvoldssystemerne på Enø, Dybsø, Svinø og Knudshoved. Disse arealer er i god drift, men artsindholdet er ringe, da det er små og fragmenterede forekomster.

Figur 4. Natur-/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet. Strandeng undtaget.

Knudshoved Odde set fra vest. I billedets baggrund anes Draget, som er en stenstrandvold, der forbinder den yderste del, Knudshoved, med resten af odden. Foto: Jan Kofod Winther

Overdrevsnaturtyperne er vigtige i området og udgør til sammen knap 140 ha, men de fleste overdrev er små og fragmenterede, kun 4 forekomster er over 10 ha. De store overdrev er alle i græsningsdrift. Taget under ét har over halvdelen af overdrevsforekomsterne gode strukturforhold, men kun 15 % er i artsklasse II, og der er ingen overdrev i artsklasse I. Det eneste kalk- kalkoverdrev med

vigtige orkideforekomster i Natura 2000-området ligger lige uden for habitatgrænsen ved Jarsskov og er ikke tilstandsvurderet.

Naturtyperne rigkær og tidvis våd eng er endnu mere fragmenterede end overdrevene, den gennemsnitlige størrelse af forekomsterne er under 2 ha. Tre fjerdedele af arealet har gode strukturforhold, men blot 32 % er i artstilstand I – II.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og EU's Habitatdirektiv fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5) på det biogeografiske niveau.

Gunstig bevaringsstatus

En naturtype har en gunstig bevaringsstatus, når:

- det naturlige udbredelsesområde og samlede areal med naturtypen er stabilt eller stigende
- de særlige strukturer og funktioner, der er nødvendige for typens opretholdelse på langt sigt, er til stede nu og i overskuelig fremtid
- typens karakteristiske arter har en gunstig bevaringsstatus

En art har en gunstig bevaringsstatus, når:

- den på langt sigt kan opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder
- dens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller at der er sandsynlighed herfor inden for en overskuelig fremtid
- der både nu og i fremtiden vil være tilstrækkeligt store levesteder til at bevare dens bestande

Figur 5. Definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt ud fra deres natur/skovtilstand og de aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i

form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*. jf. "Natura 2000-retningslinjer for målfastsættelse og indsatsprogram".

I Natura 2000-område 169 er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Ynglefuglen havørn og trækfuglen grågås, da arterne har positiv bestandsudvikling og ikke vurderes at være kritisk belastet af trusler.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- De marine naturtyper: Sandbanke, lagune, bugt og rev vurderes ugunstige pga. næringsstofbelastning, miljøfarlige stoffer og biologiske effekter. Rev tillige som følge af fiskeri med bundslæbende redskaber.
- Strandeng, primært på grund af manglende drift.
- Forklit, grå/grøn klit, klitlavning, tørt overdrev på kalkholdigt sand, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær på grund af et generelt problem med for højt kvælstofnedfald og lokalt problemer med tilgroning og forekomst af invasive arter.
- Kalkoverdrev på grund af fragmentering, tilgroning, forekomst af invasive arter.
- Kransnålalge-sø, bøg på muld, ege-blandskov samt elle- og askeskov, da den atmosfæriske kvælstofdeposition ligger over naturtypernes laveste tålegrænse.
- Klokkefrø på grund af prædation, fragmenterede, forringede levesteder og i den mindste bestand muligvis også pga. indavl.
- Ynglefuglene havterne og dværgterne på grund af prædation, tilgroning af levesteder og forstyrrelse.

Prognosen er, pga. utilstrækkelig viden, ukendt for:

- Den marine naturtype: vadeflade.
- Kystnaturtyperne: strandvold med enårige planter, strandvold med flerårige planter, kystklint/klippe og enårig strandvegetation.
- Sønaturtyperne: søbred med småarter og næringsrig sø.
- Naturtypen urtebræmme.
- Habitatarterne: stor vandsalamander og spættet sæl.
- Ynglefuglene: klyde, fjordterne og rødrygget tornskade.
- Træk- / rastefuglene: knopsvane, sangsvane, sædgås, spidsand, skeand, troidand, lille skallesluger og blichøne.

Dybsø Fjord set fra øst. Langs fjorden ses et bånd af strandenge i varierende bredde. I dobbeltkystens rand anes Dybsø og Enø. På fjordens nordside ses Jarsskov. Foto: Jan Kofod Winther

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

Forslag til Natura 2000-plan

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Natura 2000-retningslinjer for målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Det overordnede mål for Natura 2000-område 169 er:

- *At de store lavvandede marine områder har god vandkvalitet og et artsrigt dyre- og planteliv. Områderne opfylder derved livsbetingelserne for de internationalt vigtige forekomster af trækkende vandfugle, bl.a. knopsvane, sangsvane, sædgås, grågås, spidsand og troland, som Danmark har et særligt ansvar for at beskytte.*
- *At fri landskabsdannelse og kystdynamik i området er sikret og genskabt, hvor det er hensigtsmæssigt ud fra en samlet afvejning.*
- *At gunstig bevaringsstatus for de truede naturtyper tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev med forekomster af vigtige orkidéer, surt overdrev, tidvis våd eng samt rigkær er opnået og sikret.*
- *At der er sikret tilstrækkelige, forstyrrelsesfri områder for Natura 2000-områdets meget store antal vand- og kysttilknyttede fuglearter samt spættet sæl.*
- *At områdets økologiske sammenhæng og robusthed (dets økologiske integritet) som helhed sikres ved:*
  - *hensigtsmæssig drift og hydrologi,*
  - *lav næringsstofbelastning*
  - *gode etablerings- og spredningsmuligheder for arterne.*

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger for naturtyper og arter i Natura 2000-område 169:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose, skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose, skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*
- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For fuglene betyder det, at deres levesteder skal danne grundlag for en ynglebestand/antal rastende fugle som minimum svarende til tilstanden ved direktivernes ikrafttræden eller et højere bestandsniveau, der siden da har afspejlet levestedernes bæreevne.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*
- *Arealet med naturtyperne tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær øges og fragmenterede forekomster sammenkædes, hvor der er et naturmæssigt potentiale, jf. nedenstående afsnit om modstridende interesser.*
- *Tilstanden og det samlede areal af levestederne for bestandene af klokkefrø øges, indtil der er grundlag i levestedsforholdene for, at de to oprindelige klokkefrøbestande i Natura 2000-område 169 og deres nyetablerede reservebestande hver især bliver levedygtige, dvs. med et minimum på omkring 1000 voksne individer.*
- *Tilstanden og det samlede areal af levesteder for havørn, klyde, fjordterne, havterne, dværgterne og rødrygget tornskade som ynglefugle stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede yngle- og fourageringssteder for arterne i området.*
- *Tilstanden og det samlede areal af levesteder for lille skallesluger som trækfugl stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede raste- og fourageringssteder for arten i området.*
- *Tilstanden og det samlede areal af levestederne for følgende trækfugle skal være stabil eller i fremgang, således at der er*

grundlag for bestande på mindst 900 sangsvaner, mindst 3.000 knopsvaner, mindst 900 sædgæs, mindst 3.300 grågæs, mindst 600 skeænder, mindst 1.100 spidsænder, mindst 25.000 troldeænder samt mindst 14.000 blishøns.

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Tørt overdrev på kalkholdigt sand (tørt kalksandsoverdrev) er knyttet til tør og soleksponeret, kalkholdig sandjord, som typisk findes på sydvendte skrænter eller klinter. Oftest er der tale om små forekomster mellem mere udbredte habitatnaturtyper som kalkoverdrev eller kystklint/klippe. Naturtypen er karakteriseret ved erosion, hvorved den lette jord blottes og danner spirebed for enårige urter. Hvor terrænhældningen er tilstrækkeligt stejl, f.eks. på erosionsbrinker langs kysten, vedligeholder den naturlige erosion naturtypen, men den kan også fremmes ved nedbidning af højere vegetation og slitage i forbindelse med græsning. Forbedret drift på kalkoverdrev og evt. inddragelse af kystvendte klinter i græsningsfolde vil, hvor terræn- og jordbundsforhold er de rigtige, fremme tørt kalksandsoverdrev på bekostning af de to øvrige habitatnaturtyper, kalkoverdrev og kystklint/klippe. Tørt kalksandsoverdrev er en truet naturtype i Østdanmark og skal derfor prioriteres højt.

Indsatsprogram

Indsatsprogrammet beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (skovbevoksede fredskovspligtige arealer frem til 2021).

Indsatsprogrammet er baseret på sigtelinjerne for indsatsen i 1. planperiode, som er beskrevet i bilag 3 og i nedenstående retningslinjer.

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Skov- og Naturstyrelsens eller statslige lodsejeres brug af de virke-

midler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Virkemidler og tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra drænudløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi på strandeng og rigkær. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne.*
- 1.3 *De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og evt. anvendelse af gødnings- og sprøjtemidler på arealerne ophører. Plejen tilrettelægges lokalt i forhold til relevante arters levestedskrav, jf. retningslinje 1.6. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigelsen, primært på skovarealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- 1.4 *I de marine naturtyper nedbringes mængden af miljøfarlige stoffer. Dette sker via vandplanen.*
- 1.5 *For de marine naturtyper sikres det, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteten.*
- 1.6 *Der sikres velegnede levesteder for samtlige arter på udpegningsgrundlaget. Dette gælder vigtige levesteder for kendte bestande og vigtige forekomster, der opdages i første planperiode. Ved levesteder forstås områder med fourageringsmuligheder og (for habitat- og ynglefuglearter) med ynglemuligheder.*
- 1.7 *Der sikres velegnede levesteder og spredningsmuligheder for klokkefrø. Ynglevandhuller plejes og beskyttes mod næringsstofpåvirkning. Driften af omkringliggende arealer tilpasses, så fødesøgnings- og overvintringsbehov tilgodeses.*
- 1.8 *Der sikres tilstrækkelige, uforstyrrede levesteder med hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed, for klokkefrø,*

spættet sæl, havørn, klyde, fjordterne, havterne, dværgterne, sædgås, grågås og trolldand. Indsatsen gælder både menneskelig forstyrrelse og uønsket prædation.

- 1.9 *Invasive plantearter bekæmpes og deres spredning forebygges efter konkret faglig vurdering. Invasive dyrearter bekæmpes, hvis der findes egnede bekæmpelsesmetoder.*

Konkrete retningslinjer

Sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *Tre af Natura 2000-områdetets fire hovedbestande af klokkefrø, den oprindelige på Enø samt de nyetablerede på Svinø og på Knudshoved Odde, er truede af fragmentering og søges sikret. Antallet af egnede ynglevandhuller og overvintringssteder for klokkefrø øges, og der skabes mulighed for vandringer mellem delbestande.*

Sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen sikres.

- 3.1 *Skovnaturtyper sikres. Der kan være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*
- 3.2 *Andehold og andefodring begrænses for at forbedre vandkvaliteten, hvor højt næringsstofniveau vurderes at være en trussel for områdets sønaturtyper, klokkefrø eller stor vandsalamander. Tiltaget reguleres via vandplanen.*
- 3.3 *Udsætning af fisk eller krebsdyr i mindre vandhuller må af hensyn til klokkefrø ikke finde sted.*
- 3.4 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*
- 3.5 *Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af rev.*

Sigtelinje 4. Der gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Naturtypen kalkoverdrev med vigtige orkidéforekomster har én kendt forekomst i Natura 2000-området, der grænser umiddelbart op til habitatområdet. Forekomsten sikres ved etablering af hensigtsmæssig drift og ved arealmæssig udvidelse, hvis naturforholdene tillader det.*
- 4.2 *Naturtypen surt overdrev sikres hensigtsmæssig pleje. Vedplantetilgroningen må højst være 10 % (kronedækning) for de kortlagte forekomster.*
- 4.3 *Rigkær sikres hensigtsmæssig pleje. Forekomsterne be-*

skyttes mod næringspåvirkning fra nærliggende, dyrkede arealer. Hvis der er et potentiale for arealudvidelse, søges dette realiseret.

- 4.4 *For dværgterne gælder, at relevante strandarealer søges beskyttet mod prædation og forstyrrelser i form af menneskelig aktivitet herunder færdsel med løse hunde. Drift og pleje af relevante kystnaturtyper afstemmes i forhold til dværgternens krav til levested.*

Mulige virkemidler

Kommunerne, Skov- og Naturstyrelsen og statslige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

De kommende vandplaner bidrager til at løfte indsatsen med hensyn til forbedret vandkvalitet, herunder reduktioner i tilførslen af næringsstoffer og håndteringen af miljøfremmede stoffer i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Vandplanerne vil derudover bidrage til at sikre kontinuitet i vandløb. En nærmere beskrivelse af konkrete sammenhænge og synergier med den vandplan, der omfatter dette Natura 2000-område, afventer færdiggørelsen af vandplanforslaget.

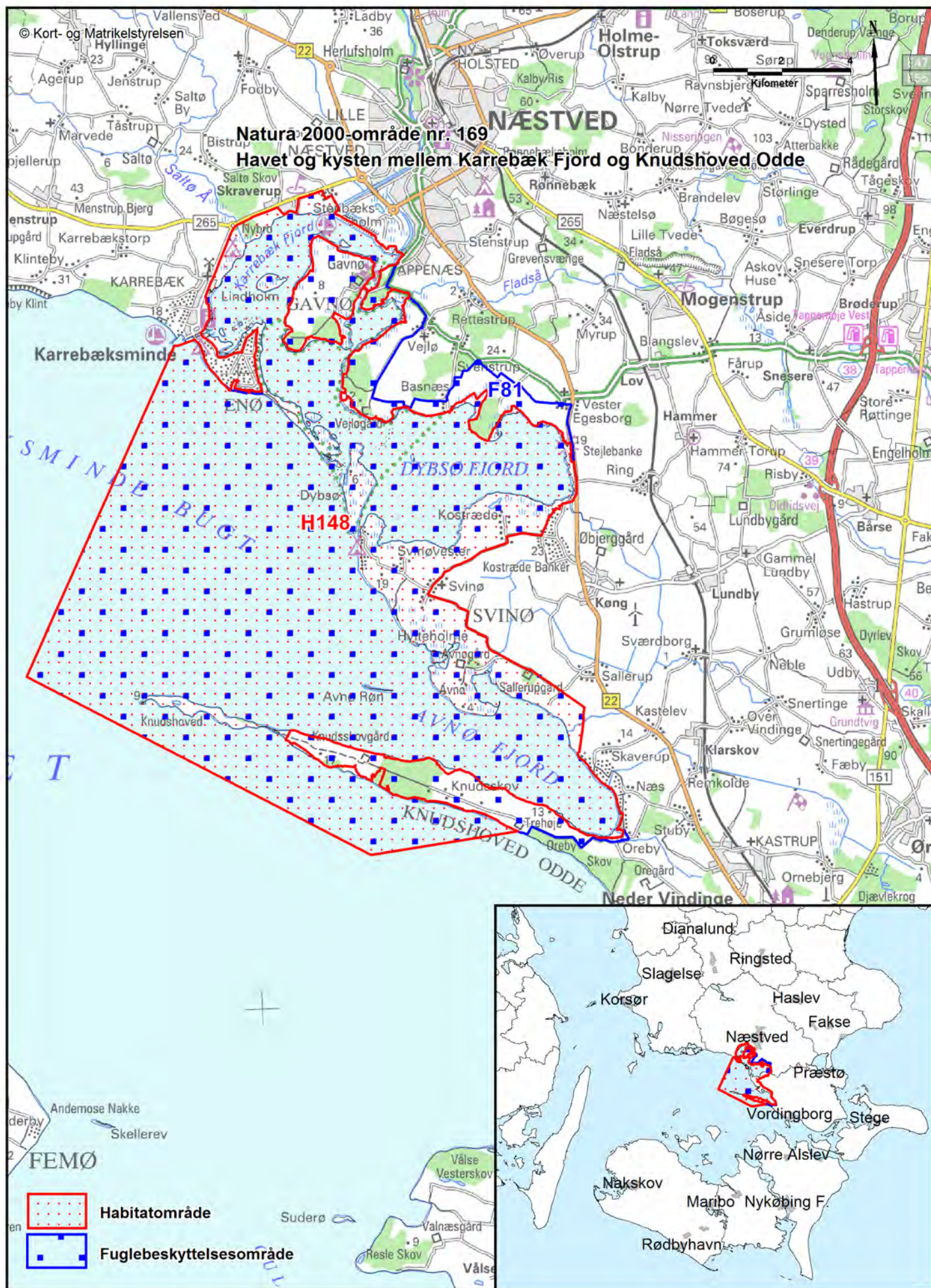
Strategisk miljøvurdering

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 1398 af 22. oktober 2007 skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 169.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

Bilag 2 - Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Miljøfarlige stoffer	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Invasive arter	Ingen indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen virkemidler
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Virkemidler af hensyn til naturtypen fra fiskeri s

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Miljøfarlige stoffer	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1150 * Kystlaguner og strandsøer

Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Miljøfarlige stoffer	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Invasive arter	Genskabelse af naturlig dynamik	☒	☐	☐	☐	Ingen virkemidler

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1160 Større lavvandede bugter og vige

Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Miljøfarlige stoffer	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen
Invasive arter	Genskabelse af naturlig dynamik	☒	☐	☐	☐	Ingen virkemidler
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Virkemidler af hensyn til naturtypen fra fiskeri s

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1166 Stor vandsalamander

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
		1	2	3	4		
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen	
Andehold	Reduktion af næringstilførsel	☐	☐	☒	☐	Tiltag via vandplanen	
Prædation	Ingen Indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode	
Tilgroning med vedplanter	Ingen Indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1170 Rev

Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
				1	2	3	4		
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel			☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen	
Miljøfarlige stoffer	Reduktion af miljøfarlige stoffer			☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen	
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser			☒	☐	☒	☐	Begrænsning af fiskeri	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1188 Klokkefrø

Ha

Vurderet
Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	Sikring / forbedring af levesteder (lavvandede ynglevandhuller) med udgangspunkt i makropopulationerne efter LIFE-projektet	☒	☒	☐	☐	Vandhulsrestaurering Naturpleje Randzoner Etablering på driftsarealer Etablering på §3-arealer Afgræsning	evt. opfølgende indsats etablering af vandhuller og evt. opfølgende indsats nødvendigt for bestande i agerland nødvendigt for sikring mod oversvømmelse med saltvand og sammenkædning af nye bestande afgræsning, heraf 40 ha i skov
Prædation	Afhjælpning af negative fysiske påvirkninger		☒	☐	☐	☐	Naturpleje Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1188 Klokkefrø

Ha

Vurderet
Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:		Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Udsætning af fisk	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer	Indsats for at undgå udsætning af fisk, ænder, krebs el.a. Opfølgende indsats hvis skaden er sket	☐	☐	☒	☐	Administrative retningslinjer	Oplysning, information
Andehold	Reduktion af næringstilførsel		☐	☐	☒	☐	Tiltag via vandplanen	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:

Indsats:

Sigtelinje

1 2 3 4

Ingen kendte trusler

Ingen indsats i 1. planperiode

Mulige virkemidler:

Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1220 Flerårig vegetation på stenede strande

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:

Indsats:

Sigtelinje

1 2 3 4

Tilgroning

Naturpleje

Mulige virkemidler:

Afgræsning

Invasive arter

Naturpleje

Mulige virkemidler:

Bekæmpelse af invasive arter

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1230 Klinter eller klipper ved kysten

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Ingen indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1330 Strandenge

716 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1365 Spættet sæl

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

Ha

Vurderet
Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Tilgroning

Naturpleje

Mulige virkemidler:

Afgræsning

Atmosfærisk N-deposition

Reduktion af
næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Administrative
retningslinjer

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

39 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2190 Fugtige klitlavninger

14 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Atmosfærisk N-deposition

Reduktion af næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Administrative retningslinjer

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

Ha

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Næringsstofbelastning

Reduktion af næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Tiltag via vandplanen

Atmosfærisk N-deposition

Reduktion af næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Administrative retningslinjer

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
		1	2	3	4		
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen	
Andehold	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☒	☐	Tiltag via vandplanen	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

6120 * Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand

0,5 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Indsats:	Sigtelinje				
				1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje			☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler: Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning	Naturpleje			☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler: Afgræsning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje			☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler: Rydning af vedplanter

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

64 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Tilgroning	Naturpleje	Sikring af hensigtsmæssig drift på samtlige arealer. Mvj aftaler og plejeindsats skal differentieres if.t. målsætning for rødrygget tornskade og if.t. insektvenlig drift (foldopdeling, rotationsdrift, periodisk høslæt).	☒	☐	☐	☒	Afgræsning	
Invasive arter	Naturpleje		☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter	
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	Sikring af hensigtsmæssig drift på samtlige arealer	☒	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

72 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Tilgroning	Naturpleje	Sikring af hensigtsmæssig drift på samtlige arealer. Mvj aftaler og plejeindsats skal differentieres if.t. målsætning for rødrygget tornskade og if.t. insektvenlig drift (foldopdeling, rotationsdrift, periodisk høslæt).	☒	☐	☐	☒	Afgræsning	
Invasive arter	Naturpleje	bekæmpelse af rynket rose	☒	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter	bekæmpelse af rynket rose
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:	Areal:	Bevaringsprognose:	Langsigtet mål:
6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	72 Ha	Ugunstig	Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:		Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	Sikring af hensigtsmæssig drift på samtlige arealer	☒	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter	8,5 ha har mere end 25 % veddækning

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:	Areal:	Bevaringsprognose:	Langsigtet mål:
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	3 Ha	Ugunstig	Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:		Sigtelinje				Mulige virkemidler:
			1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje		☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
			1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen indsats i 1. planperiode		☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

7230 Riggær

26 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:		Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Tilgroning	Naturpleje		☒	☐	☐	☐	Afgræsning	
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi		☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter	
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel		☐	☐	☐	☒	Etablering på driftsarealer Afgæsning	Udlæg af bufferzone med vedvarende afgæsning uden gødkning
Arealreduktion/ fragmentering	Ingen indsats i 1. planperiode	Forventet effekt af forbedret drift på strandenge. Folde så langt ind i baglandet som muligt.	☐	☐	☐	☒	Ingen indsats i 1. planperiode	
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje		☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

9130 Bøgeskove på muldbund

25 Ha

Ugunstig

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer		☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift Urørt skov	Urørt skov, hvor det er relevant for at sikre typen
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund

2,8 Ha

Ugunstig

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer		☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Habitatområde: 148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

2 Ha

Ugunstig

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
		1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer	☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift Gamle driftsformer i skov	Evt. stævningsskov og græsningsskov
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Knopsvane

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:

Indsats:

Sigtelinje

1 2 3 4

Reduktion i fødegrundlag

Reduktion af
næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Tiltag via vandplanen

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Sangsvane

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:

Indsats:

Sigtelinje

1 2 3 4

Reduktion i fødegrundlag

Reduktion af
næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Sædgås

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Tilplantning	Sikring af artens levested, herunder føde-grundlaget, mod forringelser.	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Grågås

Ha

Vurderet
Gunstig

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Tilplantning	Sikring af artens levested, herunder føde-grundlaget, mod forringelser.	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Spidsand

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Skeand

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Troldand

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Lille skallesluger

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Havørn

Ha

Vurderet
Gunstig

Bevaring af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Forstyrrelser

Beskyttelse mod
forstyrrelser

Mulige virkemidler:

Begrænsning af adgang

Begrænsning el. ophør
af drift

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Blishøne

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Reduktion i fødegrundlag

Reduktion af
næringstilførsel

Mulige virkemidler:

Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Klyde

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Prædation	Afhjælpning af negative fysiske påvirkninger	☒	☐	☐	☐	Naturpleje
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Fjordterne

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Prædation	Afhjælpning af negative fysiske påvirkninger	☒	☐	☐	☐	Naturpleje
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning Rydning af vedplanter
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Havterne

Ha

Vurderet
Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
		1	2	3	4	
Prædation	Afhjælpning af negative fysiske påvirkninger	☒	☐	☐	☐	Naturpleje
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Dværgterne

Ha

Vurderet
Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:		Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Prædation	Konkret indsats	Sikre ynglekolonier mod prædation. Indsatsen gælder for mange andre kystfugle også	☒	☐	☐	☒	Naturpleje	Hegning mod ræv på fed (Enø overdrev). Regulering af ræv (Bl.a. Dybsø). Evt. fældefangst af mink og rottebekæmpelse hvis nødvendigt
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	Sikre ynglekolonier mod forstyrrelser i radius af 300 m i perioden 1/4 - 15/7	☒	☐	☐	☒	Administrative retningslinjer	Håndhævelse af gældende reservatbekendtgørelse..regulering af færdsel (sejlads, færdsel m. hund etc.) ved skiltning, information, hegning og evt. revision af reservatbestemmelser
Reduktion i fødegrundlag	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanen	

Natura 2000-område: 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knu

---

Fugleområde: 81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Rødrygget Tornskade

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:

Indsats:

Sigtelinje
1 2 3 4

Ikke afpasset naturpleje

Naturpleje

Mulige virkemidler:

Afgræsning

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og

sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter.

Oftentimes vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen